

**Гуркан
Ігор Миколайович**

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри соціально-економічної географії
Херсонського державного університету,
директор ТА «JoinUP! Admiral» (м. Херсон)

✉ kherson@ukr.net

ФЕСТИВАЛЬНИЙ ТУРИЗМ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ НА ХЕРСОНЩИНІ

У статті виділено основні поняття фестивального туризму, а саме систематизовано хронологію фестивалів, визначено найбільш привабливі фестивалі заходи регіону. Отримані результати, у подальшому, можуть бути використані для розробки моделі маркетингового розвитку фестивального туризму.

Розвиток в'їзного та внутрішнього туризму стимулює економічний розвиток міста, регіону, країни. Ефективне використання культурно-історичного потенціалу, архітектурних і природних пам'яток дає можливість розвивати нові, більш перспективні економічні напрями. У практиці розвитку туризму відзначається недооцінка потенціалу свята-фестивалю як ресурсу, адже саме фестиваль може залучити туристів у той чи інший регіон. Але фестиваль не як окремих соціально-культурний захід, а як захід у системі розвитку туризму в регіоні. –

Важливе значення для розвитку туристської індустрії, особливо в часи економічної кризи, мають ресурси, які не вимагають великих фінансових затрат. На цьому фоні значний інтерес представляють події, які відіграють важливу роль у формуванні туристських потоків та позитивно впливають на розвиток туристської інфраструктури. Таким чином, варто звернути увагу на фестивальні ресурси, потенціал яких необмежений, однак є найбільш привабливим для використання у історико-культурному, пізнавальному, молодіжному, етнічному та гастрономічному туризмі.

Кількість різноманітних фестивалів щороку зростає, а частка туристів, які беруть у них участь збільшується. Регіон, у якому проводяться подібні заходи, набуває нового іміджу, а в розвиток його інфраструктури залучаються інвестиційні кошти. Місцева громада отримує додаткові робочі місця. Крім того, проведення фестивалів є передумовою розвитку мало бюджетних видів відпочинку та важливим чинником підвищення культурно-освітнього рівня населення. Тому актуальним є визначення сучасного стану та перспектив розвитку фестивального туризму в регіоні.

Мета дослідження – розкрити сутність подієвого туризму, оцінити перспективи його розвитку на Херсонщині, проаналізувати напрями його реалізації та відповідно дати орієнтовну оцінку можливостям розвитку цього виду туризму в даному регіоні.

Систематичні погляди щодо виокремлення подієвого туризму з'являються лише в останні роки. Так, особливості розвитку даного виду туризму було проаналізовано та досліджено у працях А. В. Бабкіна [1], М. П. Кляпа та Ф. Ф. Шандора [3] Т. Н. Третьякової [4]. Щодо

Ключові слова:

подієвий туризм, фестивальний туризм, фестивальний рух, класифікація фестивалів.

аналізу розвитку подієвого туризму в південному регіоні України, на сьогодні, не існує будь-яких фундаментальних досліджень.

Подієвий туризм – досить молодий вид туризму. Основною відмінністю якого є те, що його основна мета «присвячена якій-небудь поїздки», а головна особливість полягає у «безлічі яскравих неповторних моментів» [2, с. 278].

Подієвий туризм переважно це індивідуальний вид відпочинку, який наповнений атмосферою свята. Люди, що відправляються у подібну мандрівку, безперечно, відчують багато незабутніх моментів, які їм запам'ятаються.

Аналіз фестивалю як організаційно-художньої форми функціонування виконавських мистецтв виступає досить складною задачею, дана сфера художньої діяльності, не дивлячись на багаточисленні газетні та журнальні публікації, систематичні огляди фестивальних подій в електронних засобах масової інформації, залишається за межами інтересів не лише спеціалістів у галузі менеджменту, але також і мистецтвознавців.

Увесь подієвий туризм можна класифікувати на декілька категорій, які зібрані за масштабом подій. За цією ознакою виділяють події національного та міжнародного рівня. Також у подієвому туризмі вирізняють кілька тематичних видів: національні фестивалі та свята, театралізовані шоу, фестивалі кіно і театру, гастрономічні фестивалі, фестивалі та виставки квітів, модні покази, аукціони, фестивалі музики і музичні конкурси, спортивні події [3, с. 278-279].

Головною ціллю подієвого туризму виступає як відвідування туристом конкретного заходу, так і його безпосередня участь, «включення» в події, що відбуваються. Саме тому, ресурсом для залучення туристів може стати не соціальне дійство, а саме фестиваль.

Одним із напрямлень подієвого туризму є фестивальний туризм. Фестиваль (франц. festival, від лат. festivus – веселий, святковий) – масове святкування, показ чи огляд досягнень музичного, театрального, естрадного, циркового або кіномистецтва.

Фестивальний туризм – це широка гама культурно-пізнавальних турів, які організуються для відвідин національних і міжнародних ярмарків і виставок, спортивних змагань, серед яких особливе місце займають всевітні олімпіади [1, с. 130].

Фестивальний туризм довгий час знаходився на стику культурно-історичного, розважального та етнографічного видів туризму, але має і власні специфічні риси, що дозволило його виділити в окремий вид:

- подорожі є нетривалими (в середньому 3–5 днів);
- мають чітко виражені просторові рамки (місця проведення фестивалів);
- в останні роки спостерігається все більша зацікавленість до фестивалів та свят;
- простежується чітка історія розвитку фестивалів;
- мають мету, що відрізняється від мети пізнавального туризму;
- існують зв'язки з іншими видами туризму;
- створена система класифікацій цього виду туризму [2, с. 55-57].

Чинники впливу на формування та розвиток фестивального туризму можна поділити на «прямі» та «опосередковані». Чинники «прямого впливу» – властиві території та її населення. Тому території з багатою історико-культурною спадщиною мають вагомі передумови для організації різноманітних фестивалів. До «опосередкованих чинників» слід віднести ті, що стосуються політичної та економічної ситуації в країні (державна підтримка та фінансування розвитку фестивалів, їх підтримка з боку міжнародних організацій, наявність спонсорів та ін.).

Херсонщина зацікавлена у залученні туристів завдяки місцевим фестивалям, а фестивальні менеджери повинні ефективно і своєчасно планувати і реалізувати спеціальні програми і заходи, які сприятимуть підвищенню інтересу до його культури, і стимулюватимуть промоцію культурно-етнографічного потенціалу території.

Організація подієвих турів саме на території Херсонщини корисна як для туристів, так і для регіону. Херсонщина приваблива для туристів завдяки природним, кліматичним умовам, пам'яткам культури. Перспектива отримання туристом позитивних емоцій, потенційна можливість задоволення його потреб в конкретному туристському продукті, призведе до подальшого розвитку регіону.

Матеріали здійсненого нами дослідження дозволяють згрупувати (класифікувати) фестивальні тури залежно від основного критерію. Фестивальний туризм як підвид спеціалізованого виду туризму ми рекомендуємо класифікувати за наступними критеріями: за цільовою функцією фестивалю; від засобу пересування учасників фестивалю; за сезонністю; за спеціалізованою організацією; за віком і соціальним складом учасників фестивалю; за статусом фестивалю; за формою організації.

За цільовою функцією нами визначено наступні види фестивалів: культурологічні, спортивно-оздоровчі, спеціалізовані та інші.

Залежно від засобів пересування учасників фести-

валю: пішохідний, кінний, велосипедний, автомобільний, водний, авіаційний.

За сезонністю: зимовий, літній, міжсезонний.

За спеціалізованою організацією (програмою) фестивалю: етнокультурні (етнографічні, національних культур, фольклорні, етномистецькі і т.п.); мистецькі (естрадні, театральні, циркові, музичні, гумору та сатири); гастрономічні (винні, кавові, чаєві, пивні, медові та ін.); історичної реконструкції (рицарські турніри, анімаційні ігри – «жива історія»); музичні (джазу, класичної музики, фольк- і етномузики, автентичної музики, хорових колективів тощо); професійні свята (вівчарів, ковалів, лісорубів, виноградарів, пасічників, рибалок, байкерів, кобзарів і лірників і т.п.); спортивні (лижні, водні, спортивного туризму, зі спортивного орієнтування, спелеотуризму, техніки туризму та екстремальних видів спорту тощо).

Фестивалі, які відбуваються у різних районах Херсонщини, забезпечують популяризацію області, сприяють активному розвитку цільових туристських позіток. За рік у Херсонській області проводиться біля сотні різноманітних фестивалів. Особливістю фестивального туризму виступає те, що щорічно він поповнюється новими фестивальними подіями, які із розряду випадкових переходять у розряд постійних.

Найбільшу частку складають фольклорно-мистецькі заходи. В більшій мірі вони представлені музичними та співецькими фестивалями. Так, у лютому місяці проходить регіональний фестиваль Масляниці «Киш, Зима!». На весні гостям пропонується відвідати Всеукраїнський фестиваль народної творчості «Купальські зорі» у м. Гола Пристань, Міжнародний фестиваль слов'янської середньовічної культури «Олешся».

Херсонщина також славиться рядом регіональних і міжнародних музичних фестивалів, серед яких варто відзначити: «Амадеус» (березень), Обласний фестиваль «Джаз над морем» (червень, м. Скадовськ), рок-дуелі «Прем'єра» і «Рок у майбутнє» (під час яких можна насолодитися кращими творами сучасної рок-музики) (вересень), Міжрегіональний фестиваль духовно-патріотичної пісні «Сонячні дзвони» (серпень м. Каланчак), Всеукраїнський фестиваль-конкурс військово-патріотичної творчості «Оберіг» (жовтень). Любителів ансамблів народних інструментів запрошує фестиваль «Чумацький Шлях», а цінителів козацької пісні – «Слобідський козацький круг».

Відомий є щорічний Міжнародний театральний фестиваль «Мельпомена Таврії» та міжнародний фестиваль непрофесійного кіно «Кінокімерія» (метою якого є відновлення кіноаматорства в Україні), Міжнародний поетичний фестиваль «АНТ-Р-Акт» (в якому поезія переплітається з музикою, фотографією та образотворчим мистецтвом), фестиваль вільного мистецтва «FREEART» (для тих, хто тільки починає свій творчий шлях) і фестиваль сучасного мистецтва «TERRA FUTURA».

Другу за розміром частку складають гастрономічні фестивалі. Найвідоміші серед них: Регіональний кавунний фестиваль-ярмарок «Солодке диво» (серпень, м. Гола Пристань), Обласний фестиваль «Херсонський кавун» вересень), Фестиваль «ВиноТавр» (вересень, м. Нова Каховка), Обласний фестиваль «Рибний пір» (жовтень), Регіональний винний фестиваль «Таврійське гроно» (листопад), набуває обертів фестиваль вуличної їжі «Тишо-тишо Fest».

За останні роки стали популярними деякі тематичні фестивалі, серед яких: Парад наречених, Купальські

зорі (м. Гола Пристань), Мотофестиваль байкерів «Тачанка» (м. Каховка).

Певну нішу займають етнічні фестивалі, що зумовлено поліетнічністю населення регіону (близько 120 народностей проживає на території області). Серед цих Фестивалів: Міжрегіональний фестиваль національних культур «Таврійська родина» (серпень, м. Генічеськ), фестиваль болгарської народної творчості, польського народного мистецтва та ін.

Для зовсім маленьких гостей Херсонщина приготувала фестивалі дитячої творчості: «Маленькі зірочки», «Острів Різдва», «Золоте зернятко», а ще – фестиваль творчості дітей із обмеженими можливостями «Ми все зможемо» та фестиваль для дітей з дитячих будинків «Назустріч мрії».

Поступово відроджується зацікавленість до спортивних заходів. Щороку у квітні проходить фестиваль «Піщані бархани» (Олешківські піски), авторалі «Чумацький шлях» (жовтень).

Певну частку займають заходи спортивно-розважального характеру, це козацький фестиваль «Козацькі забави» (жовтень, м. Цюрупинськ), водний фестиваль «Вода життя» (липень, м. Нова Каховка), фестиваль мореходів, парусно-гребна регата «Весла на воду!» (серпень).

Історичні фестивалі, на жаль, не є популярними в області. Цю групу може представити лише Міжнародний фестиваль слов'янської середньовічної культури «Олешья» (липень) та фестиваль військово-патріотичних клубів «Потьомкінська епоха» (вересень).

Проаналізувавши розподіл фестивалів по районах області, можемо зробити висновок – основним осередками фестивального туризму є м. Херсон, Голопристанський, Скадовський і Генічеський райони. Це зумовлено тим, що дані території виступають рекреаційними зонами та більш економічно розвиненими.

Якщо розглядати вплив сезонного фактору на фестивальний туризм, то можна з певністю сказати, що він є значним. Високий сезон припадає на літні місяці, що зумовлено, насамперед, туристською активністю та привабливістю Херсонщини як курортно-рекреаційного центру.

Незважаючи на велику кількість фестивалів міжнародний статус мають лише окремі з них. Тому для того, щоб привернути увагу туристів до Херсонщини, доцільно створити державну програму сприяння та розвитку фестивального руху та виокремити регіональні центри фестивального туризму. Такими регіональними центрами можуть бути міста, які обираються за принципом масштабності проведення та можливості репрезентації тієї чи іншої події. Такими центрами у регіоні можуть бути Херсон, Каховка, Скадовськ, Гола Пристань.

Фестивальний туризм у нашій країні набирає обер-

тів, тоді як за кордоном це звична справа. Наші фестивальні програми ще виходять на певний рівень, але вже дають свої позитивні результати. Культура регіону здатна викликати у туристів величезний спонукальний мотив до подорожі. Тому збереження культурної спадщини та його раціональне використання мають визначальне значення для сталого залучення туристських потоків і збереження популярності конкретного туристського спрямування.

Дослідження сучасного стану та перспективи розвитку фестивального туризму Закарпаття дозволило сформулювати наступні висновки:

1. Фестивальний туризм є перспективним видом туристської галузі регіону з невичерпним ресурсним потенціалом, а програми фестивалів є насиченими, оригінальними та цікавими, прибутковими. Вони сприяють соціально-економічному розвитку області, популяризації потенційних туристських ресурсів серед населення. З кожним роком їх кількість у регіоні зростає, попри відсутність підтримки на державному рівні, не розробленість належних маркетингових заходів.

2. Багато міст Херсонської області проводять фестивалі та свята, які є «візитівкою» всього регіону. При цьому, важливо відзначити, що проведені заходи мають стійкий характер, часто не виправдовуючи очікування гостей через низький рівень організації і недостатньо привабливу розважальну програму.

3. Для координації фестивального руху та узагальнення інформації щодо нових фестивалів в районах області необхідно створити туристсько-інформаційні центри. Основною функцією ТІЦів є формування іміджу регіону та збільшення кількості туристів, що його відвідують.

4. Для перспективного розвитку фестивального туризму на Херсонщині необхідно провести детальний аналіз існуючих фестивалів та систематизувати їх за ознакою цікавості для туристів. Для пропаганди та інформованості туристів доцільно створити Інтернет-сайти фестивалів.

5. Фестивальний туризм потребує координації та сприяння з боку місцевих органів влади. Таким органом, на рівні місцевого самоврядування може стати муніципальне-приватне партнерство як механізмом трьохсторонньої взаємодії (на контрактній або договірній основі) місцевих органів влади, держави, приватного бізнесу: держава – туристські підприємства – населення. У такій співпраці можуть вирішуватися питання створення нового туристського продукту, що включає фестивалі, свята, спеціалізовані виставки, інформаційні тури.

© Цуркан І. М., 2016

Список джерел та літератури:

1. Бабкин А. В. Специальные виды туризма: учеб. пособие / А. В. Бабкин. – Ростов н/Д.: Феникс, 2008. – 252 с.
2. Грицку-Андрієш Ю. П. Фестивальний туризм у системі рекреаційно-туристської діяльності / Ю. П. Грицку-Андрієш, Ж. І. Бучко // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2010. – Вип. 519-520. – С. 56-60.
3. Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму: навч. посіб. / М. П. Кляп, Ф. Ф. Шандор. – К.: Знання, 2001. – 334 с.
4. Третьякова Т. Н. Анимационная деятельность в социально-культурном сервисе и туризме / Т. Н. Третьякова. – М.: Академия, 2008.